

درس کلام استاد ربانی

۹۹/۰۴/۰۶

بسم الله الرحمن الرحيم

« فهرست دروس

موضوع: چرایی و چگونگی جهنم

فلسفه دیگر بهشت و جهنم: جزاء نیکوکاران و بدکاران

گفته شد از منظر قرآن کریم یکی از فلسفه های دوزخ و عذاب های آن و نیز بهشت و پاداش های آن، تمیز ناپاکان از پاکیزه ها است.

در این گفتار به بررسی آیات دیگری از قرآن کریم می پردازیم که فلسفه دیگری را در این باره بیان کرده و آن مساله جزاء است. این دسته از آیات فرضیه کسانی که مجازات اخروی را برای بازگشت بیان کرده اند رد می کند. آری ذکر این آیات نقش بازدارنده و مشوق دارد و از باب لطف خواهد بود یعنی مقرب به طاعت (برانگیزده به طاعت) و مبعد از معصیت (برحذردارنده از گناه) است، اما سخن در بیان آن نیست، بلکه در خود جهنم و عذاب های آن است.

آیات قرآن در این باره به دو دسته تقسیم می شود:

۱. آیاتی که جزاء نیکوکاران و بدکاران را در همین دنیا بیان می کند.

درست است که دنیا دار جزاء به صورت کامل نیست اما در همین جا نیز بعضی از کارهای نیک و بد مجازات متناسب با خود را می یابد. می فرماید: «وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَ

حوزه علمیه قم

مسجد اعظم

قم

مدرسه فیضیه

مدرسه خان

مدرسه آیت الله گلپایگانی

سایر مدارس

فقه معاصر

تفسیر

رجال

دروس به زبان عربی

دروس سطوح عالی

حوزه علمیه نجف

نجف

حرم امیرالمؤمنین (ع)

مساجد

حوزه علمیه مشهد

مدرسه آیت الله خویی

سایر مدارس مشهد

تفسیر و نهج البلاغه

سایر حوزه ها

شهرستانها

کربلا

بیروت

دمشق

داکار (آفریقا-سنگال)

قطیف و احساء

کابل

سایر موضوع ها

کلام و فلسفه

طب در روایات

بزرگان معاصر

تقریر عربی درس ها

راهنما

تقریر نویسی

مشکلات

ثبت نام

ثبت نام

ویرایش اطلاعات

نرم افزارها

پخش زنده- کامپیوتر

پخش زنده- اندروید

آرشیو مدرسه فقاها

كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ» [۱]: و هنگامی که یوسف به سنّ کمال رسید ، حکمت و دانش به او عطا کردیم ، ما نیکوکاران را این گونه پاداش می‌دهیم. این آیه مربوط به همین عالم است. حضرت یوسف (ع) که مسیر پاکی و تقوا را پیمود به این مقام رسید. قرآن می‌فرماید قانون کلی اینگونه است که خداوند احسان کنندگان را پاداش می‌دهد. در قسمت های پایانی قصه حضرت یوسف (ع) آمده است: «إِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ» [۲]

درباره حضرت ابراهیم (ع) می‌فرماید: «قَدْ صَدَّقَتِ الرُّؤْيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ» [۳]

در مورد کارهای بد نیز می‌فرماید: «فَإِنْ قَاتَلْتُمُوهُمْ فَاقْتُلُوهُمْ كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ» [۴]. و در مورد کسانی که دست به افساد در زمین می‌زنند و در مقام محاربه با خداوند و پیامبر اقدام می‌کند می‌فرماید: «إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ ذَلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ» [۵]

و در مورد کسی که دست به دزدی می‌زند آمده است: «وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ» [۶]

۲. آیات بیانگر جزاء در آخرت. این آیات به سه دسته تقسیم می‌شود:

الف) دسته ای که جزاء در آنها به صورت مطلق بیان شده است: «إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا لِتُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعَى» [۷]: بی‌تردید قیامت که می‌خواهم زمان وقوعش را پنهان بدارم، آمدنی است، تا هر کس را برابر کوششی که می‌کند، پاداش دهند. در

آیه دیگر می فرماید: «وَلِيُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ» [۸].

ب) دسته ای که جزاء اعمال خوب را بیان می کند: «وَجَزَاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَ حَرِيرًا» [۹]. «كُلُوا وَ اشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ» [۱۰]. «وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ» [۱۱].

ج) دسته ای که جزاء اعمال بد را بیان می کند: «سَنَجْزِي الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ آيَاتِنَا سُوءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ» [۱۲]. «إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَ اسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَ لَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ وَ كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ» [۱۳]: قطعاً کسانی که آیات ما را تکذیب کردند ، و از پذیرفتن آنها تکبر ورزیدند ، درهای آسمان [برای نزول رحمت] بر آنان گشوده نخواهد شد ، و در بهشت هم وارد نمی شوند مگر آنکه شتر در سوراخ سوزن درآید !! [پس هم چنانکه ورود شتر به سوراخ سوزن محال است ، ورود آنان هم به بهشت محال است ؛] این گونه گنهکاران را کیفر می دهیم.

در آیه دیگر می فرماید: «ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ» [۱۴]. «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَ إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ» [۱۵]. در آیه ای خطاب به ابلیس لعین که استکبار کرد آمده است: «قَالَ اذْهَبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَاؤُكُمْ جَزَاءً مَوْفُورًا» [۱۶].

این مجموعه آیات قرآن کریم بهشت و پاداش های آن و جهنم و عذاب های آن را به عنوان جزاء اعمال انسان بیان می کند، همان گونه که می فرماید: «وَأَنَّ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى (۳۹) وَ أَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَى» [۱۷]: و اینکه برای انسان جز آنچه تلاش کرده [هیچ نصیب و بهره ای] نیست. و اینکه تلاش او به زودی دیده خواهد شد.

در روایات نیز همین نکته آمده است. در مواظ حضرت مسیح (ع) آمده است: «إِنَّ الدُّنْيَا خُلِقَتْ مَرْعَةً تَزْرَعُ فِيهَا الْعِبَادُ الْحُلُوَّ وَالْمُرَّ وَالشَّرَّ وَالْخَيْرَ وَالْخَيْرُ لَهُ مَغَبَّةٌ نَافِعَةٌ يَوْمَ الْحِسَابِ وَالشَّرُّ لَهُ عَنَاءٌ وَ شَقَاءٌ يَوْمَ الْحَصَادِ» [۱۸] : دنیا بسان مزرعه ای است که بندگان در آن چیزهای شیرین و خیر و چیزهای تلخ و شر را کشت می کنند. کسی که خیر می کارد برای او نتیجه ای سودمند است و کسی که شر می کارد نتیجه ای بد و دردناک در روز درو خواهد داشت.

حدیث نبوی مشهور: «الدنيا مزرعه الاخرة» نیز بیان گر همین مطلب است. امام علی (ع) در نهج البلاغه می فرماید: «الجنة غاية السابقين و النار غاية المفرطين» [۱۹] . بهشت جایگاه پیشی گیران به طاعت الهی است و جهنم جایگاه تقصیر کنندگان از طاعت الهی است.

در جای دیگر فرموده است: «فَارْعَوْا عِبَادَ اللَّهِ مَا بِرِعَائِهِ يُفُوزُ فَاَنْزُكُمُ و بِإِصَاعَتِهِ يَخْسِرُ مُبْطِلُكُمْ وَ بَادِرُوا آجَالَكُمْ بِأَعْمَالِكُمْ فَإِنَّكُمْ مُرْتَهَنُونَ بِمَا أَسْلَفْتُمْ وَ مَدِينُونَ بِمَا قَدَّمْتُمْ» [۲۰] : ای بندگان خدا رعایت کنید چیزی که با رعایت کردن آن شما به رستگاری می رسید و با ضایع کردن آن خسران و زیان می بینید. با عمل به استقبال اجل بروید زیرا شما در گرو آن چیزی هستید که انجام داده اید و جزا داده می شوید به آنچه از قبل انجام داده اید.

در جای دیگر افراد را به سه گروه تقسیم کرده است: «سَاعٍ سَرِيعٍ نَجَا وَ طَالِبٍ بَطِيءٍ رَجَا وَ مُقَصِّرٍ فِي النَّارِ» [۲۱]

حاصل اینکه یکی از فلسفه های جهنم و بهشت جزای نیکوکاران و بدکاران است و اینکه گفته شود دوزخ برای بازگشت است سخنی نادرست است.

- [۲] یوسف/سوره ۱۲، آیه ۹۰.
- [۳] صافات/سوره ۳۷، آیه ۱۰۵.
- [۴] بقره/سوره ۲، آیه ۱۹۱.
- [۵] مائده/سوره ۵، آیه ۳۳.
- [۶] مائده/سوره ۵، آیه ۳۸.
- [۷] طه/سوره ۲۰، آیه ۱۵.
- [۸] جاثیه/سوره ۴۵، آیه ۲۲.
- [۹] انسان/سوره ۷۶، آیه ۱۲.
- [۱۰] مرسلات/سوره ۷۷، آیه ۴۳.
- [۱۱] نحل/سوره ۱۶، آیه ۹۷.
- [۱۲] انعام/سوره ۶، آیه ۱۵۷.
- [۱۳] اعراف/سوره ۷، آیه ۴۰.
- [۱۴] یونس/سوره ۱۰، آیه ۵۲.
- [۱۵] تحریم/سوره ۶۶، آیه ۷.
- [۱۶] اسراء/سوره ۱۷، آیه ۶۳.
- [۱۷] نجم/سوره ۵۳، آیه ۳۹ و ۴۰.
- [۱۸] تحف العقول، ص ۵۱۱.
- [۱۹] نهج البلاغه، خطبه ۱۵۷.
- [۲۰] نهج البلاغه، خطبه ۱۹۰.
- [۲۱] نهج البلاغه، خطبه ۱۶.

